

Його Величність – ТОПАЗ

Топаз – один із найпоширеніших та популярних ювелірних каменів у світі. Із своєї давнини до сьогодні він вірно слугує благородній меті – радує нас своєю красою.

Сергій АЛЕКСЕЄВ,
експерт-геолог

Фото **Валерія РЕШЕТНЯКА**

Точне значення слова «топаз» невідоме. Перша письмова згадка про топаз зустрічається у Септуагінті (III–II століття до н. е.) – найдавнішому грецькому перекладі Старого Заповіту. Дорогоцінні камені згадуються переважно в Книзі пророка Єзекіїля та Виході. У ряді давньогрецьких термінів, які позначають дванадцять каменів нагрудника Першосвященника Аарона та дванадцять символічних каменів міста Тіра, є «топазіон» або «топадіон». Вважається, що ця назва відображає особливості забарвлення каменю, тому що перекладачі Старого Заповіту виводили «ім'я» самоцвіту від санскритського «тапас», що означає «вогонь» або «полум'я». Таким чином, первісно під назвою «топаз» об'єднували прозорі камені жовтого або золотистого кольорів. Друга версія походження назви каменю зобов'язана Плінію Старшому, який в «Природничій історії» згадує про золотистий камінь та називає його топазом. Цей камінь видобувався на острові Topazos (нині – Zebirget) у Червоному морі. Вчені вважають, що описаний Плінієм камінь був скоріше за все хризолітом, проте ця назва надовго закріпи-

*Топаз - алюмосилікат
острівної будови.*

*Склад: $Al_2[SiO_4](F_4)_2$
або $Al_2(F, OH)_2[SiO_4]$.*

Сингонія ромбічна.

Густина 3,4–3,64.

Твердість за шкалою

Мооса – 8.

*По твердості йде слідом
за корундами (сапфір,
рубін – 9) і алмазом
(діамантом – 10).*

*Топаз безбарвний,
жовтий,*

солом'яно-жовтий,

червонуватий, блакитний

та ін. Часто прозорий.

Блиск скляний.

Утворює

короткостовпчасті

і призматичні

кристали, багаті

гранями, найбільші

з них досягають маси

близько 120 кг.

лась за всіма золотисто-жовтими та коричневими каменями. Встановлення справедливості щодо розділення понять «топаз» та «хризоліт» разом з описом властивостей відбулося лише у XVII столітті.

До багатовікової історії знайомства людини з каменем увійшли численні надзвичайні топази, як огранені камені, так і кристали, які завдяки своїй яскраво вираженій вишуканій формі є гарними самі по собі. До знаменитостей у сімействі топазів належить і безбарвний топаз «Браганца» масою 1680 карат у португальській королівській короні, який довгий час помилково вважався алмазом, і камінь, який стояв у маленькому магазинчику на острові Шрі-Ланка та слугував підпіркою для дверей, поки випадково не з'ясували, що цей кристал зовсім не скло, і знаменитий кристал «Бразильська принцеса» масою 4,27 кг. А топаз, який подарували королю Таїланду, взагалі важив 7,5 кг.

Усьому світу відомі топази у таких знаменитих виробках, як шийна прикраса «Убір Гізели» (X ст.) та корона Ірини Годунової (XVII ст.). Мода Ренесансу та бароко віддавала перевагу небагатьом благородним каменям, серед яких був і топаз. Так великі ограновані топази є композиційною доміантою застібки папської ризи XVIII століття, яка зберігається в капітулі собору Святого Петра у

Римі. В Алмазному фонді Росії зберігається іспанський орден Золотого руна, верхня частина якого складається з п'яти великих огранованих овалом бразильських топазів. (Орден Золотого руна – один з найдавніших та почесних орденів, який був заснований на честь Діви Марії та апостола Андрія у 1430 році у Брюгге бургундським герцогом Пилипом Добрим з нагоди укладення його шлюбу

ча (Киево-Могилянська академія, 1705—1709 рр.), де прирівнюється за кольором до хризоліту. В Україні є Волинське родовище п'єзо-кварцу, на якому було знайдено відомі кристали топазу «Академік Лазаренко», «Золоте Полісся» (1,85 кг) та «Академік Ферсман» (2,11 кг).

В теорії екстрасенсорики є твердження, що топаз змушує уважніше оцінювати «знаки» навколишнього світу, розвиває чуттєвість та інтуїцію, притягує до власника дружбу, прихильність оточення, приносить багатство та визнання, сприяє оптимістичному погляду на життя. За допомогою його людина може впливати на інших людей, підкорювати їх собі, викривати підступність та інтриги ворогів. Топаз будь-якого кольору для чоловіків – мудрість, великодушність та інтелект, для жінок – краса та продовження роду.

Колекція знаменитих топазів, що складається з 25 лотів і є найбільшою в Євразії належить українським меценатам та знаходиться у Києві.

1530.80ct

робів, зброї та посуду для царських осіб, князів та бояр. Найвідомішим є великий жовтий топаз, який разом з двома перлинами прикрашав вінець знаменитої «Шапки царства Казанського», що була виготовлена у XV ст. за наказом Івана Грозного на честь підкорення Казані.

з Ізабелю, дочкою португальського короля Іоанна I).

На Русі топази цінувались дуже високо і були предметами розкоші. Топази широко використовувались при виготовленні різноманітних ви-

ла виготовлена у XV ст. за наказом Івана Грозного на честь підкорення Казані.

В українській науковій літературі топаз вперше згадується в лекції «Про камені та геми» Ф. Прокопови-

Таблиця. Найвідоміші огранені топази масою більше 1000 ct

№ з/п	Назва	Країна походження	Маса, ct	Форма огранування	Колір	Власник
1	El-Dorado Topaz	Бразилія	31 000	emerald	yellowish-brown	Programa Royal Collections
2	Lua de Maraba	Бразилія	25 250	octagonal	gray	Programa Royal Collections
3	American Golden Topaz	Бразилія	22 892,5	cushion	yellowish-brown	NMNH - Smithsonian
4	Brazilian Princess Topaz	Бразилія	21 005	square-emerald	light blue	AMNH - New York
5	Golden Topaz Sphere	Бразилія	12 555	spherical	yellowish-brown	NMNH -Smithsonian
6	Topaz Amarelo	Бразилія	9 600	pear	yellow	Programa Royal Collections
7	Topaz Azuli	Бразилія	8 225	cushion	vivid blue	Programa Royal Collections
8	без назви	Бразилія	7 725	невідомо	yellow	NMNH - Smithsonian
9	без назви	Бразилія	4 202	emerald	colorless	Programa Royal Collections
10	без назви	Бразилія	3 273	невідомо	blue	NMNH - Smithsonian
11	без назви	Бразилія	2 915	oval	colorless	Programa Royal Collections
12	без назви	Бразилія	1 833	pear	blue	Programa Royal Collections
13	без назви	Бразилія	1 800	oval	blue	Programa Royal Collections
14	Braganza Diamond	Бразилія	1 640	невідомо	colorless	Portuguese Crown Jewels
15	без назви	Бразилія	1 469	невідомо	yellow-green	NMNH - Smithsonian

Скорочення: NMNH — National Museum of Natural History of the Smithsonian Institution; AMNH — American Museum of Natural History.

Вона об'єднує в собі камені різних відтінків кольору, розмірів (від 300 до 2800 ct) та форм огранування, що мають неймовірну чистоту і чарівну прозорість. Топази, що складають колекцію, протягом 30 років ви-

добувались на відомих родовищах Оуро-Прето в Бразилії, та оцінюються майже у 3 млн. доларів США.

Право розпоряджатися та демонструвати унікальну колекцію топазів належить відомій ювелірній компанії

«ГАРАЗД», яка і надала фотоматеріали лотів колекції для оформлення цієї публікації. Більш детальну інформацію про українську колекцію найвідоміших топазів Ви знайдете на сайті www.garazd.com.ua.

